

Підсумковий документ
IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми»

29-30 березня 2021 р.

В Інституті психології імені Г. С. Костюка НАПН України відбулась IV Міжнародна науково-практична конференція: «Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми».

Організатори конференції: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України (Лабораторія психології навчання імені І.О. Синиці і Лабораторія психодіагностики та науково-психологічної інформації), Бухарський державний медичний інститут імені Абу Алі Ібн Сіно (кафедра педагогіки, психології та мов), Бухарський державний університет (педагогічний факультет, кафедра психології), Казахський національний жіночий педагогічний університет (м. Алмати, Вища школа педагогіки і психології), Ташкентський державний педагогічний університет імені Нізамі (кафедра психології), Ташкентський державний університет інститут сходознавства (кафедра педагогіки та психології), Ургенчський державний університет (кафедра педагогіки та психології), Canadian publishing office «Accent graphics communications & Publishing», Society for the support of publishing initiatives and scientific mobility limited (Glasgow, Scotland).

Мета конференції полягала у консолідації психолого-педагогічної спільноти для визначення і вирішення актуальних питань особистісної взаємодії суб'єктів сучасного освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми.

У роботі конференції з боку України взяли участь представники наукових установ (Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Інституту соціальної та політичної психології НАПН України; Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України; Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України) та викладачі вищих навчальних закладів (Київського Національного університету імені Тараса Шевченка, Національного Університету «Києво-Могилянська Академія», Львівського національного університету імені Івана Франка, Національного університету «Чернігівська політехніка», Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, Мукачівського державного університету, Рівненського

державного гуманітарного університету). З боку співorganizatorів взяли участь науковці з Республіки Казахстан та Республіки Узбекистан, представники Товариства підтримки видавничих ініціатив і наукової мобільності (Глазго, Шотландія). Серед учасників – 24 доктори та 62 кандидата наук. Всього у науковому заході взяли участь 124 особи.

Надзвичайна актуальність проблеми побудови освітнього простору, як простору розвивального, гуманістичної парадигми, як продуктивної основи вирішення завдань сьогодення, підтверджується великою кількістю доповідей, в яких презентовано результати психологічних досліджень: теоретичного вивчення та емпіричних розвідок актуальних проблем особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору.

Проаналізовано освітні, вікові, гендерні та інші аспекти психолого-педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору. Нового звучання набули надзвичайно актуальні питання якості навчання, реалізації формування компетентностей, розкриття когнітивно-особистісного потенціалу учнів та вчителів, питання творчості та обдарованості у освітньому просторі навчального закладу, професійне становлення та розвиток професійних компетенцій, різні аспекти економічної соціалізації в освітньо-виховному процесі. Наголошено на важливості і необхідності психологічного аналізу, психологічної експертизи різних аспектів освітнього простору; забезпечення необхідних умов для психологічного здоров'я, розвитку і благополуччя всіх суб'єктів взаємодії; моніторингу і підтримки реформ сучасної освіти. Розглянуто різні аспекти, інтегративно-креативної та інноваційної діяльності. Проаналізовано нові реалії сучасного освітнього простору: питання змішаного навчання та дистанційної освіти, робота психологів в умовах пандемії Covid, ризики медіа впливів на суб'єктів взаємодії, задачі інклюзивної освіти, питання гендерної ідентичності, особливості роботи з учнями, постраждалими в зоні бойових дій, що наразі відбуваються на сході України.

Учасники конференції, спираючись на сучасні теоретичні засади психологічної науки та зберігаючи необхідну методологічну множинність підходів, знайшли фундамент для об'єднання і продуктивної співпраці, значно просунулися у розумінні означеної проблеми.

Як підсумок роботи, було обговорено та прийнято резолюції IV Міжнародної науково-практичної конференції «Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми», що був затверджений учасниками у наступній редакції.

РЕЗОЛЮЦІЯ

IV Міжнародної науково-практичної конференції «Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми» (29-30 березня 2021 р.)

1. Конструктивна, підтримуюча особистісна взаємодія є необхідною умовою для розвитку всіх суб'єктів освітнього простору. Важливими є спільні зусилля психологів – науковців, освітян і практиків, для вирішення актуальних питань особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті досягнень сучасної психологічної науки. Необхідно осмислити нові психологічні підходи до означеної проблеми, окреслити наявні (сучасні) здобутки та визначити довготривалі перспективи її розвитку. Гуманістична парадигма, потенціал генетичної психології, що розкривається у єдності генетичної і експериментальної ліній розвитку особистості є продуктивною основою в дослідженні взаємодії суб'єктів освітнього простору.

2. Конференція засвідчила, що проблема особистісної взаємодії ставить перед психологією перш за все філософське-світоглядне психологічне питання розуміння – людиною самої себе, навколишнього світу, іншої людини. Це акцентує дослідницьку увагу на проблемі розуміння, як одній з центральних проблем людини. Саме з цієї точки зору важливо зосередитись на аспектах інформатизації, ускладнення життя на можливостях формування творчого («складного») мислення.

3. Перед психолого-педагогічною спільнотою стоїть завдання сприяти формуванню культури людських відносин, навичок конструктивної, толерантної, позитивної міжособистісної взаємодії, усвідомленню, що кожна людина і кожна реальність є унікальною і до цього треба ставитися з розумінням. Необхідно враховувати особливості міжособистісної взаємодії вчителя і учнів у гуманістичному навчанні, що веде до розкриття особистісного потенціалу усіх учнів (сильних і слабких, а також і учнів з особливими потребами, учнів з вадами здоров'я т.ін.). Важливою реалізацією цього напрямку роботи є розвиток комунікативних здібностей, актуалізація потреби у спілкуванні між членами суспільства в освітніх і виховних установах на основі рівності, поваги, міжнаціональної солідарності, формування навичок ненасильницького спілкування. Перехід на якісно новий, гуманістичний рівень

взаємовідносин можливий за умови протидії агресії, булінгу та іншим деструктивним формам міжособистісної взаємодії у освітньому просторі.

4. Освітній простір має створювати умови для національної ідентичності молоді у контексті сьогодення. Основою гармонійної, високорозвиненої національної самосвідомості є позитивна ідентичність зі своєю національною спільнотою, яка характеризується позитивним Я-образом та позитивним ставленням до представників інших націй. Становлення національної ідентичності повинно супроводжуватися толерантним ставленням до інших націй, їх духовного і культурного досвіду. Тому науковим завданням вважаємо вивчення психологічних чинників національного виховання, національної вдачі, національних звичаїв і національного характеру, визначення психологічного змісту формування національної толерантності.

5. Актуальними і невідкладними є проблеми навчання в сучасних умовах карантинних заходів. Тому дослідження і врахування медико-психологічних наслідків пандемії COVID-19, використання гуманістично спрямованої взаємодії між усіма суб'єктами освітнього простору для їх подолання, розробка відповідних програм для превенції і корекції психологічних наслідків пандемії є важливим першочерговим напрямком спільного міжнародного дослідження і співробітництва.

6. Необхідно і надалі вивчати можливості різних форм дистанційного та змішаного навчання для забезпечення конструктивних форм міжособистісної взаємодії в нових умовах для повноцінного розвитку всіх учасників навчально-виховного процесу. Перспективними у цьому напрямку вважаємо подальші наукові пошуки у

- розкритті особливостей дистанційного навчання на різних ланках освітнього простору, зокрема в початковій школі під час карантину;
- створенні інформативно-розвивальних програм, які б сприяли підвищенню медіаграмотності і комунікативної компетентності учнів з врахуванням їх вікових особливостей;
- створенні умов для розвитку і зміцненню особистісних якостей, які сприяють протидії учнів маніпулятивним впливам через будь-який, у тому числі медійний текст;
- вивченні особливостей он-лайн взаємодії з особливими групами клієнтів (зокрема з дітьми з особливими освітніми потребами та їх сім'ями);

- вдосконаленні навчальних матеріалів, зокрема навчальної і розвивальної книги з огляду на новітні зміни у контексті прямого і особливо дистанційного спілкування з дітьми і молоддю;
- дослідження нових економічних процесів щодо використання старшими школярами інтернет – ресурсів як платформи для монетизації своїх напрацювань та розвитку підприємливості

7. Вважати за необхідне спрямувати спільні зусилля на вирішення завдань взаємозв'язку, наступності, спадкоємності і перспективності усіх ланок освітнього простору – від дошкільної до рівня вищої освіти, включаючи третій (освітньо-науковий) рівень підготовки доктора філософії та рівень підвищення кваліфікації, що реалізує принцип гуманізації, індивідуалізації освітньо-виховного процесу. В цьому контексті зосередитись на експериментальному вивченні вікових особливостей сучасних дітей та молоді, з огляду подальшого їхнього переходу до наступних освітніх ланок.

8. Важливим психолого-педагогічним напрямком по забезпеченню особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору є створення технологій підтримки реформи освіти, які спрямовані на роботу з учителями, учнями та їхніми батьками для забезпечення ними підтримки освітніх інновацій.

9. Розвернути подальші дослідження розвитку всіх учасників освітнього простору з використанням інтегративно-креативних, інноваційних практик, інтерактивних освітніх технологій. Приділити увагу психологічній готовності викладачів (вчителів), як фасилітаторів розвитку підростаючого покоління, до інноваційної діяльності, що сприятиме породженню нових освітніх підходів до поняття творчості в освітньому процесі. розробити методичні засоби активізації творчого мислення учнів молодшого шкільного віку

10. Дослідження психологів України свідчать про дуже серйозний вплив подій, пов'язаних з бойовими діями на сході України, на психічне, фізичне здоров'я усіх суб'єктів освітнього простору, але більше всього на тих, хто безпосередньо пов'язаний з цими подіями. Питання реабілітації, психологічної підтримки, моніторингу психологічного стану постраждалих, вироблення стратегії і тактики роботи з таких групами має важливе значення для сучасної української психологічної спільноти.

11. Конференція наголошує на необхідності розвивати подальше наукове та освітнє співробітництво між організаторами конференції для спільного знаходження шляхів вирішення цієї та інших важливих психолого-педагогічних проблем. Сприяти розвитку і впровадженню різних форм кооперації наукових досліджень учасників конференції шляхом підписання договорів про співробітництво, договорів про міжнародне підвищення кваліфікації

Результати конференції, які були оформлені учасниками у наукових статтях, увійшли у збірник лабораторії психології навчання: **Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми:** збірник наукових праць / за ред. С.Д. Максименка. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2021.